Przesyłka opłacona ryczałtem.

AIDAS

VILNIAUS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS
eina antradieniais ir penktadieniais

DUODA NEMOKAMUS PRIEDUS
Ūkininkams — „ŪKININKĄ"
Vaikams — „VARPELĮ"

Nr. 2 | Vilnius 1938 m. gegužės 3 d. | Pirmi metai

Šiame numeryje

Svarbūs prancūzų ir anglų pasitarimai Londone.

Derybos dėl susisiekimo Varšuvoje ir Kaune.

Lietuvos seimo darbai.

Hitlerio kelionė į Italiją.

Nusavinami Vokietijos žydų turtai.

Kodėl pavojingi vokiečiai.

SVARBUS POLITINIS MOMENTAS

Šie metai iš tikro yra gausūs svarbiais potitiniais įvykiais, kurie eina vienas po kito.

Kaip žinia, kovo 12 dieną vokiečių kariuomenė užėmė Austriją, kuri tuo pačiu buvo prijungta prie Vokietijos. Tomis istorinėmis dienomis visa Europa atsidėjusi sekė sensacingų įvykių eigą, nes valstybės užėmimas yra nepaprastas istorinis faktas.

Po to netrukus iškilo naujas svarbus politinis įvykis—Lenkijos-Lietuvos santykių užmezgimo klausimas, kuriuo taip pat domėjosi ne vien Europa, bet ir viso pasaulio opinija, plačiai informuodama apie abiejų valstybių istorinį ginčą ir apie įtemptą padėtį.

Praėjus pavojui, ilgai dar buvo rašoma apie abiejų valstybių santykių sunormavimą. Ir kai ši klausimas nustojo pagaliau savo aktualumo, politinio Europos gyvenimo akiratyje iškilo nauja sensacija—Čekoslovakija, apie kurią dabar pilna visuose Europos laikraščiuose. Čekoslovakijos padėtį svarsto netgi atsakingi didžvalstybių politikai.

Praėjusiame „Aido" numeryje buvo įdėtas straipsnis *„Ko siekia Čekoslovakijos vokiečiai"*. Iš to straipsnio mūsų skaitytojai sužinojo, kodėl būtent šiuo metu Čekoslovakija pasidarė visos Europos susidomėjimo centru.

Kad iš tiesų šia valstybe yra labai susidomėta, matyti iš žemiau dedamų žinių, kurios šiuo metu politiniame gyvenime yra labai aktualios, kadangi pergyvename naują svarbų politinį momentą.

Pradėta nuo vyriausiųjų štabų

Anglijos-Prancūzijos pasitarimų rezultatai

Balandžio 29 dieną Londone pasibaigė Anglijos ir Prancūzijos atsakingų politikų pasitarimai. Tą pačią dieną buvo paskelbtas bendras pranešimas apie pasitarimus. Iš pranešimo matyti, kad šiuo rimtuoju momentu abiejų didžvalstybių politikai aptarė visą eilę labai svarbių klausimų, kurie liečia ne tik Anglijos ir Prancūzijos santykius, bet Europos ir net viso pasaulio padėtį.

Pažymėtina, kad pasitarimų pradžioje visų pirma buvo apsvarstytas Anglijos ir Prancūzijos armijų vyriausiųjų štabų bendradarbiavimo klausimas. Šiuo svarbiausiuoju klausimu susitarus, buvo išsamiai nagrinėtas Čekoslovakijos aktualus klausimas.

Kaip žinia, paskutiniu metu Čekoslovakijai gresia didelis pavojus iš vokiečių pusės ir todėl šis klausimas dabar ypatingai yra svarbus. Svarstė jį ir Anglijos ir Prancūzijos politikai, kurie, kaip sakoma pranešime, visokiais galimais būdais stengsis sušvelninti įtemptus tarp Vokietijos ir Čekoslovakijos santykius. Švelninant santykius, bus patariama nusileisti abiem pusėm (Čekai jau nusileido, pasižadėdami išpildyti Čekoslovakijos vokiečių 3 reikalavimus, bet vokiečiai pastatė 8 reikalavimus ir nenori nuo jų atsisakyti). Ta proga betgi Anglijos politikai pareiškė, kad jie labiau apčiuopiamų priemonių negalėsią imtis.

Aptarius Čekoslovakijos klausimą, Prancūzijos ministeriams buvo pranešta apie anglų—italų sutartį, kurią ministeris pirmininkas Deladieras priėmė domėn, kartu pareikšdamas, kad netrukus ir prancūzai pradės su italais derybas.

Dėl Abisinijos klausimo buvo nutarta nesiūlyti jokių konkrečių sumanymų Tautų Sąjungai, kurios šiuo klausimu nusistatymas nekeičiamas Tačiau pageidaujama, kad kokiu nors būdu būtų pripažinta italų valdžia Abisinijoje.

Pagaliau, buvo paliestas Ispanijos naminis karas. Anglai ta proga pareiškė, kad šis klausimas esąs labai painus, bet, jei Prancūzija sueis į glaudesnius santykius su Italija, tai Ispanijos naminis karas bus mažiau pavojingas Europos taikai.

Prancūzai gins Čekoslovakiją

Viso pasaulio spauda plačiai rašo apie pasibaigusią Londone Anglijos ir Prancūzijos ministerių konferenciją. Kaip ir galima buvo tikėtis, spauda nesitenkina, paskelbdama oficialų pranešimą, bet stengiasi plačiau painformuoti savo skaitytojus, kurie ištikro domisi Londono konferencijos nutarimais.

Visų pirma jau žinoma, kad tarp Prancūzijos ir Anglijos pasireiškė nuomonių skirtumas dėl Čekoslovakijos. Anglijos premjeras Čemberlenas pareiškė, kad Anglija šiuo metu negalinti duoti naujų pasižadėjimų, tuo tarpu Prancūzijos premjeras Deladieras aiškiai pabrėžė, kad Prancūzija, į nieką neatsižvelgdama, ištesės visus savo, kaipo Čekoslovakijos sąjungininkės, pasižadėjimus.

Šį Prancūzijos premjero pareiškimą priėmė domėn anglų ministeriai, kurie, Deladierui pasiūlius, pasižadėjo remti Čekoslovakiją ekonomiškai, nes paskutinieji įvykiai aiškiai rodo, kad Vokietija galinti daryti Čekoslovakijai ne tik politinių, bet ir ekonominių spaudimų.

Pagaliau buvo susitarta artimiausiu metu daryti žygių Berlyne ir Pragoje, kad paaštrėjęs konfliktas būtų išspręstas geruoju.

Berlynas labai nepatenkintas

Londono konferencijos rezultatai Vokietijos politikams nepatinka. Iš karto vokiečių spauda džiūgavo, kad Anglija atsisakanti garantuoti Čekoslovakijos nepriklausomybę, bet kai buvo gauta žinių apie Anglijos ir Prancūzijos karišką bendradarbiavimą, vokiečiai pasijuto nejaukiai.

Reikia žinoti, kad Londone buvo nutarta ne tik suderinti abiejų valstybių generalių štabų veikimą, bet jau pasidalyta ir vadovybėmis. Esant reikalui, anglų ir prancūzų armijos veiksiančios bendrai. Anglai vadovausią karo aviacijai ir laivynui, o prancūzai sausažemio armijai.

Kadangi abi valstybės dar neturi pakankamo karo lėktuvų skaičiaus, tai nutarta jau dabar pirkti Amerikoje 1.000 didžiųjų karo lėktuvų ir Kanadoje steigti naują karo lėktuvų fabriką. Taip pat nutarta skubiai daryti benzinos atsarga ir magazinuoti įvairius valgomuosius produktus.

Šitokia žinia padarė visoje Europoje, o ypač Vokietijoje dideliausį įspūdį, nes abiejų didžvalstybių armijų bendra vadovybė yra tai didžiausia garantija, kad Anglija su Prancūzija neleis drumsti Europos taikos.

Vokiečių spauda, komentuodama šią žinią, piktinasi ir įspėja anglus, kad jie nepastotų kelio vokiečiams ten, kur juo jie turi teisę eiti pas savuosius ir nevaržomi daryti savo ekspansiją.

Derybos dėl geležinkelio susisiekimo

Praėjusiame „Aido" nr. buvo skaitytojams pranešta, kad balandžio 29 dieną Varšuvoje prasidėsiančios tarp Lenkijos ir Lietuvos derybos dėl tiesioginio susisiekimo geležinkeliu.

Iš tikro tą dieną atvyko į Varšuvą Lietuvos susisiekimo ministerijos delegacija ir netrukus prasidėjo konferencija.

Konferenciją atidarė Lenkijos susisiekimo viceministeris inž. Bobkovskis, pasakydamas kalbą, kurioje pasveikino atvykusį į konferencijos atidarymą Lietuvos pasiuntinį min. Škirpą ir lietuvių delegaciją, linkėdamas konferencijai dirbti geroje nuotaikoje ir prieiti gerų pasėkų.

Po min. Bobkovskio kalbos prabilo Lietuvos pasiuntinys min. Škirpa, padėkojęs savo ir lietuvių delegacijos vardu už sveikinimą, iš savo pusės taip pat linkėdamas konferencijai geros darbuotės.

Lenkų spauda plačiai informuoja savo skaitytojus apie prasidėjusias Varšuvoje derybas dėl tiesioginio susisiekimo geležinkeliu. Taip pat visi laikraščiai padavė min. Bobkovskio ir pasiuntinio Škirpos pasakytas kalbas.

Pasibaigus inauguraciniam konferencijos posėdžiui, Lietuvos pasiuntinybei ir delegacijai surengė priėmimą Lenkijos užsienių viceministeris Šembekas.

×

Papildomai lenkų spauda praneša, kad derybos dėl susisiekimo geležinkeliu užtruks kiek ilgiau, nes ryšium su tiesioginiu susisiekimu reikia išspręsti visa eilė techninių klausimų.

Ir dėl pašto susisiekimo

Kaip žinia, balandžio 25 dieną Kaune prasidėjo derybos dėl pašto susisiekimo tarp Lietuvos ir Lenkijos. Šios derybos turėjo užtrukti keletą dienų ir spaudoje buvo pasirodžiusių žinių, kad balandžio 30 dieną Kaune turėjo būti pasirašyta dėl pašto susisiekimo sutartis. Tačiau kol kas ši žinia oficialiai dar nepaskelbta. Kartu pranešama, kad laisvu nuo darbo metu lenkų delegacijos nariai aplankė Vytauto Didžiojo muziejų ir Čiurlionies galeriją. Be to, delegacijos nariai dalyvavo vėliavos nuleidime karo muziejuje.

Taip pat pranešama, kad lenkų delegacijos nariai atsilankė į operą. Buvo pastatyta „Fausto" opera, kurioje dainavo K. Petrauskas. Lietuvos opera delegacijos nariams padarė labai gerą įspūdį.

Lietuvos Prezidentas pasveikino Estijos Prezidentą

Lietuvos Valstybės Prezidentas Antanas Smetona nusiuntė naujai išrinktam Estijos prezidentui Konstantinui Petsui sveikinimo telegramą, kurioje prašė priimti jo ir lietuvių tautos nuoširdžiausius linkėjimus.

Prezidentas Petsas atsakė taip pat telegrama, kurioje padėkojo už sveikinimus ir linkėjimus ir nuo savęs Lietuvos Prezidentui ir lietuvių tautai taip pat palinkėjo visokiariopos gerovės.

—

Lietuvai ir Lenkijai užmezgus diplomatinius santykius, Estijos kariuomenės vadas gen. Laidoneris vienoje savo viešoje kalboje yra padaręs savotiškų išvadų. Tai suminėdama, Lietuvos spauda pažymėjo, kad gen. Laidonerio pareiškimas tikrosios padėties nenušvietęs ir Lietuvai suteikęs nepalankų įspūdį Bet, kaip dabar matyti iš Rygos spaudos, atitinkami veiksniai šį mažą Lietuvos ir Estijos padangės debesėlį stengiasi išblaškyti.

—

Šį mėnesį Estijos sostinėje Taline įvyks Estijos, Lietuvos ir Latvijos aeroklubų (lakūnų organizacijų) atstovų konferencija. Pernai tokia konferencija įvyko Kaune, kitais metais aeroklubų atstovų konferencija bus Rygoje.

Lietuvos Seimo darbai

Balandžio 30 dieną Lietuvos Seimas užbaigė savo paprastąją sesiją. Jos metu atlikta ryškūs darbai—priimtas šių metų valstybės biudžetas, pakeisti kai kurie įstatymai ir priimti nauji. Pagal priimtą biudžetą Lietuvos Valstybė šiemet galės turėti 346.803.039 litų pajamų ir padaryti maždaug tiek pat išlaidų. Palyginti su kitų metų biudžetais, šis biudžetas yra žymiai didesnis. Biudžeto padidinimas aiškinimas bendru ūkiškuoju krašto pagerėjimu.

Šio menesio 8 d. Lietuvos Seimas bus sušauktas nepaprastai sesijai, kuri visada gali būti, susiradus svarbesniam reikalui. Po kelių dienų pertraukos jis vėl imsis svarstyti kai kurių įstatymų projektus.

Lietuvos dirbiniai Berlyno parodoje

Gegužės mėnesio pabaigoje Berlyne bus atidaryta tarptautinė amatų paroda. Dalyvaus apie 40 valstybių, jų tarpe ir Lietuva.

Lietuvos amatininkai, norėdami tinkamiau Berlyno parodai pasiruošti, šiomis dienomis Kaune atidarė savo dirbinių bandomąją parodą. Išstatė svarbiausių ir Lietuvos kraštui būdingiausių dirbinių, iš kurių Berlyno parodai bus išrinkti tik tie, kurie Kauno parodoje turės daugiau pasisekimo.

Pranešimas Prenumeratoriams

„Aido" administracija praneša, kad jei kas iš Gerbiamų Prenumeratorių yra likę skolingi už buvusį „Vilniaus Rytojaus" laikraštį ir dabar norėtų atsilyginti, tai galėtų skolą siųsti „Aido" administracijos adresu, aiškiai pažymėdami, už kurį laiką grąžinama skola.

Kartu pranešama, kad užsisakant „Aidą" ir siunčiant prenumeratą, reikia paduoti tikslus adresas: paštas, kaimas ir vardas, pavardė.

Gegužės 3 dienos šventė Lenkijoje

Šio mėnesio 3 dieną, kaipo lenkų tautos šventės dieną, rengiamos įvairios iškilmės.

Tą dieną mokyklose nebus pamokų, taip pat bus uždarytos įstaigos ir krautuvės. Be to, įvairios organizacijos rengia akademijas, paskaitas ir vaidinimus.

Didesniuose Lenkijos miestuose bus surengti kariuomenės paradai. Didžiausias kariuomenės ir kariškų jaunimo organizacijų paradas bus Varšuvoje.

Šį paradą priims P. Prezidentas ir, tur būt, vyriausias kariuomenės vadas marš. Rydz - Smigly. Kariuomenės parado metu esti prirengtos specialės tribūnos užsienio pasiuntiniams ir kariuomenės atstovams.

Lenkų spaudos pranešimu, šiemet kariuomenės parado metu, be kitų užsienio valstybių pasiuntinių, bus ir Lietuvos pasiuntinys ministeris K. Škirpa.

Puošiamas Lietuvos kraštas

Kasmet pavasarį Lietuvos Valstybėje sodinami medeliai. Tą darbą atlieka mokyklų jaunimas ir įvairios organizacijos. Šiemet Kaune medeliai pradėta sodinti balandžio 29 dieną. Sodino apie 4.000 gimnazijų moksleivių. Po kelių dienų medelius pradės sodinti ir pradžios mokyklų mokiniai. Kaune medelius sodins apie 6.000 mokinių.

Panašiai bus daroma ir kitose krašto vietose.

Trumpos žinios

— Iš Tolimųjų Rytų svarbesnių žinių negauta Pranešama, tik kad mūšis prie Geltonosios upės vis dar tęsiasi ir kad kiniečiai stipriai laikosi, atremdami visus japonų puolimus.

— Balandžio 26 dieną Krokuvoje prisiekusiųjų teisme prasidėjo kriminalinio pobūdžio byla. Lenkų spauda, pranešdama šią žinią, pastebi, kad šis prisiekusiųjų teismo posėdžiavimas esąs paskutinis, nes, kaip žinia, Lenkijoje prisiekusiųjų teismai panaikinti; palikti tik miestų, apygardos, apeliacijos ir kasacijos teismai.

— Iš Rumunijos pranešama, kad karalius Karolius II noris susitaikyti su buv. užsienių reikalų ministeriu Titulesku, kuris turįs įtakos Anglijai ir Prancūzijai, kaipo jų ištikimas draugas. Iš to daroma išvada, kad greitu laiku Rumunija vėl pakeisianti savo politiką tų valstybių pusėn.

Knygnešio Jurgio Bielinio jubiliejus

Kitados didelė galinga Rusijos valstybė norėjo surusinti visas pavergtas tautas. Ji darė visa, kad jos valdomose ribose gyveną kitų tautų žmonės tautiniu atžvilgiu būtų silpni ir, pamiršę, kas jie esą, surusėtų. Ir likimas taip lėmė, kad tokiam planui vykdyti pirmiausia buvo pasirinkta lietuviai. Mat, rusams atrodė, kad nedidelė, negausi lietuvių tauta iš viso negalėsianti atsispirti ir greičiausiai ji galima būsią „suvirškinti“.

Rusai draudė lietuvišką spaudą

Rusijos valdovai, vykdydami lietuvių rusinimo politiką, pirmiausia pasiryžo juos atskirti nuo Vakarų Europos įtakos ir jos kultūros. Suprasdama, kad žmonėms nutautinti geriausia priemonė gali būti spauda — įvairių rūšių knygos ir laikraščiai, — Rusijos valstybės vyriausybė sugalvojo uždrausti lietuviškus raštus spausdinti lotyniškomis raidėmis ir pasiūlė rusiškas, kad žmonės, pripratę prie rusiškų raidžių, galėtų skaityti ir rusiškąją spaudą ir tuo būdu lengviau pasiduotų rusų kultūros įtakon.

Toks planas ir buvo vykdomas. Per 40 metų Lietuvoje sukoncentruotas žandariškų įstaigų aparatas darė visa, kad iš kitur į Rusijos valdomas žemes neįeitų nė vienas lotyniškomis raidėmis spausdintas lietuviškas raštas. O kai pajusdavo, kad tokia „nelegalioji“ spauda įeina, rusų žandarai jos ieškojo pas kiekvieną ryškesnį ir susipratusį lietuvį. Lupo iš rankų žmonėms ne tik laikraščius ir knygas, bet ir maldaknyges, katekizmus...

Lietuviai nenusileido

Ir nuostabus dalykas! Šiuo atžvilgiu didelė galinga Rusija mažos, nedidelės Lietuvos nenugalėjo. Per 40 metų ėjęs spaudos karas pasibaigė Rusijos pralaimėjimu. Lietuviai, gelbėdami savo tautos gyvybę, rusams nenusileido ir tapo nugalėtojais

Kodėl taip įvyko? Todėl, kad tuomet mūsų tauta jau turėjo žmonių, kurie kilniems tikslams ir idealams mokėjo pasišvęsti ir, dirbdami lietuviškos spaudos ruošimo ir platinimo darbą, tam negailėjo nei laiko, nei pinigų, nei savo sveikatos.

Knygnešio Jurgio Bielinio darbai

Šį neginčijamą faktą mes konstatuojame, minėdami vieno tų laikų lietuviškos spaudos kovotojo ir knygnešio — *Jurgio Bielinio* 20 metų mirties sukaktuves.

Jurgis Bielinis-Bieliakas gimė 1846 m. Biržų apskr. Iš pat mažens buvo nepaprastai jautrus, smalsus, kilnios sielos, drąsus ir darbštus. Kiek sąlygos ir aplinkybės leido, mokėsi ir ruošėsi ateities darbams. Šalia lietuvių kalbos išmoko vokiečių, lenkų ir rusų kalbas. Rygoje mokėsi vokiečių liaudies mokykloje, turėdamas 20 metų... Norėjo tapti kunigu. Tuo reikalu buvo nuvykęs Kaunan, bet ten jį apvogė. Likęs be pinigų, vėl sugrįžo kaiman ir ėmėsi ūkininkauti. Buvo pavyzdingas ūkininkas.

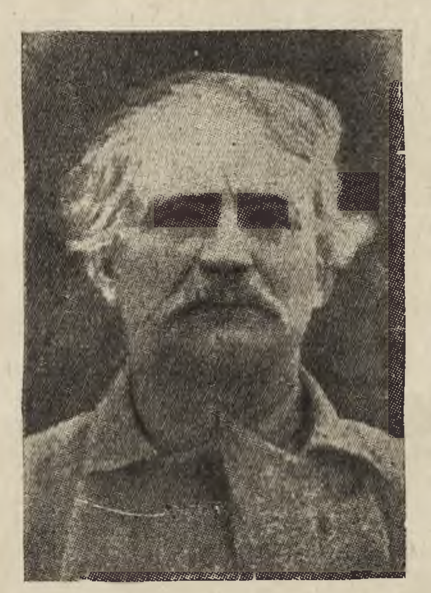

Knygnešys Jurgis Bielinis

Nuo 1873 m. pradėjo veikti prieš rusų administracijos režimą. Susipažinęs su vysk. Valančiumi, ėmė gabenti iš Prūsų lietuviškas knygas. Pavedęs savo žmonai ūkį, įsteigė garsią Garšvių knygnešių organizaciją ir ėmė lietuviškąją spaudą gabenti su nepaprastu drąsumu ir pasišventimu. Jis su knygomis pasiekdavo ne vien Lietuvos, bet ir Latvijos, Rusijos miestus. O ypač daug lietuviškų knygų ir laikraščių paskleidė vakarinėje Lietuvos dalyje. Gal nebuvo nė vieno didesnio lietuviško kaimo, kur nebūtų buvę Jurgio Bielinio iš Prūsų atgabentų lietuviškų maldaknygių ar šiaip lietuviškos spaudos.

Kovojimo būdai

Suprantama, tais laikais lietuviškos spaudos platinimo darbas buvo nepaprastai sunkus ir pavojingas. Rusų žandarai knygnešius gaudė ne vien Prūsų pasienyje, bet ir visame krašte. Gaudomas buvo ir Jurgis Bielinis. Už jo sulaikymą valdžia buvo paskyrusi 500 rublių atlyginimo. Jo namuose dažnai buvo daromos kratos, ne kartą jis buvo suimtas, tardytas, muštas... Bet vis pavykdavo pasprukti. Tokiais atvejais jis greit susivokdavo ir apdumdavo žandarams akis. Apie tai ryškiai pasako kad ir toks P.Rusecko išleistoje knygoje „Knygnešyje“ įvykis:

„Kartą vienoj valsčiaus sueigoj buvę daug žmonių ir jų tarpe uriadnikas. Uriadnikas susiginčijęs su vienu žmogumi, kad jis žūt būt Bielinį pagausiąs. Kai tik tuo metu į sueigą įėjęs Bielinis. Pamatęs uriadniką, Bielinis tuojau atsiklaupęs ir pradėjęs poterius kalbėti. Uriadnikas, pamanęs, jog tai elgeta, davęs jam dar dvi griveni. Kada Bielinis išėjo, žmonės papasakojo uriadnikui, jog tai Bielinis buvęs. Uriadnikas supyko, kad nepasisekė į rankas papuolusio Bielinio pagauti.“

Suimtas ne kartą pasprukdavo, žandarus apgaudamas arba duodamas jiems kyšį. Kai šitaip nepavykdavo, pasprukdavo labai rizikingu būdu. Apie vieną tokį pasprukimą toje pačioje P. Rusecko knygoje rašoma šitaip:

„Kad geriau pasisektų pabėgti, Bielinis nusiavė batus ir pakabino juos džiovintis, sermėgą metė į kitą pusę, o pats atsigulė prie pečiaus, besiskųsdamas, jog esąs nesveikas ir nuvargęs. Dešimtininkas, pavaikštinėjęs ir pamatęs, kad Bielinis guli nusiavęs batus ir nusimetęs sermėgą, išsigėręs, užmigo. Bielinis, apsimetęs įmigusiu, laukė patogios valandos, kada visi sumigs. Visiems sumigus, jis patylomis atsikėlė ir išėjo iš namų, kaip gulėjęs. Buvo tai šaltas vasario mėnesio laikas. Išėjęs ir persiritęs per šakų (virbų) krūvą, pasileido basas ir vienmarškinis bėgti laukais. Kai kojos atgeldavusios, guldavęs ant nugaros, kojas iškeldavęs aukštyn, patrindavęs ir vėl bėgdavęs toliau. Kad nesivytų pėdomis, pribėgęs upelį, šoko į vandenį ir bėgo vandeniu kokius 3 klm...“

Apskritai, Jurgis Bielinis buvo drąsus knygnešys. Per visą savo gyvenimą jisai slaptai atgabeno iš Prūsų į Lietuvą apie 200 pūdų lietuviškų knygų ir laikraščių ir visa tai išplatino, tam reikalui įdėdamas daug savo pinigų.

J. Bielinis rašytojas

Jurgis Bielinis buvo ne vien knygnešys, bet ir spaudos darbuotojas. Jis bendradarbiavo „Aušroje“ ir daugelyje kitų lietuviškų laikraščių ir 1897 metais pats buvo pradėjęs leisti Lietuvoje slaptą mažažemiams ūkininkams skiriamą patriotišką laikraštį „Baltąjį Erelį“, kuriame skelbė besiartinančią Lietuvos nepriklausomybę, žemės reformą ir t. t. Be to, parašė ir išleido šias knygas: 1) Istoriški pritikimai iš ūkininkų gyvenimo Lietuvoje, jų praeite ir ateite“, 2) Knįga paaukauta atminimui sukaktuvių devynioliktojo amžiaus“, 3) Testamentas Lietuvos tautai dėl dvidešimto amžiaus“, 4) „Administracija Lietuvos“ ir 5) Didžiojo karo metu parašė ir išleido brošiūrėlę: „Maldos taikai išprašyti“.

Savo tautos ir visuomenės reikalais buvo išvykęs į Belgiją ir Prancūziją. Belgijoje atspausdino Vyties ženklus. Prancūzijos sostinėje Paryžiuje dalyvavo lenkų kongrese, kur iškėlė Lietuvos nepriklausomybės skelbimo reikalą.

Atgavus lietuvių spaudos laisvę, Bielinis ir toliau rūpinosi savo tautos gyvybiniais reikalais, ypatingai stengdamasis kelti savo brolių tautinį susipratimą ir gerinti jų medžiaginę buitį.

Jurgio Bielinio buvo nuolatinė svajonė — susilaukti Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės. Jis ne kartą sakydavo: „Nemirsiu, kol maskoliai nebus iš Lietuvos išvyti“. Šis jo noras išsipildė. Dar jam gyvam esant Lietuvoje maskolių jau nebebuvo. Deja, Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės jis nesusilaukė. Mirė tuomet (1918 m. sausio 18 d.), kai toji laisvė ir nepriklausomybė dar tik buvo ruošiamasi paskelbti.

S. U.

Gegužės 3 diena

Visa lenkų tauta kasmet gegužės 3 dieną švenčia kaip tautinę šventę. O po Didžiojo karo, kada Lenkija buvo atstatyta, kaipo valstybė, gegužės 3 diena buvo paskelbta ir religine švente, kurią lenkai kasmet iškilmingai ir pakelta nuotaika švenčia.

Kodėl ši diena lenkams tapo tautinė šventė? Atsakydami į šį klausimą, turime nors trumpais žodžiais apibūdinti 1791 metų gegužės 3 dienos įvykį.

Kaip žinome, tą dieną 1791 metais Lenkijos seimas Varšuvoje balsų dauguma priėmė naują konstituciją, kuri nuo to laiko ir yra vadinama gegužės 3 dienos konstitucija. Iš karto lenkai tos dienos neminėjo, kaipo tautos šventės, ir tik vėliau buvo suprasta gegužės 3 dienos nubalsuotos konstitucijos reikšmė.

Šios konstitucijos reikšmė lenkų tautai yra ta, kad ją priimant buvo daromas paskutinis mėginimas išgelbėti Lenkiją, kaipo valstybę, nuo gresiančio pavojaus iš Austrijos, Vokietijos ir Rusijos, kurios jau prieš tai du kartus buvo apkarpusios Lietuvos ir dalį Lenkijos žemių

Pavojui didėjant, lenkų visuomenės veikėjai nutarė priimti naujas valstybės santvarkos taisykles — konstituciją ir tuo tikslu dar toli prieš 1791 metų gegužės 3 dieną buvo pradėti prirengiamieji darbai.

Tuometinė Lenkijos konstitucija, palyginti su prieš tai veikusiais valstybės tvarkymo nuostatais, įnešė daug pakeitimų. Tačiau palyginti su tuo metu Prancūzijoje galiojančia konstitucija, naujai priimta Lenkijos konstitucija nebuvo, kaip mes dabar galvojame, pažangos padaras. Visų pirma todėl, kad kaimiečiai ir toliau buvo palikti baudžiauninkais, nors nauja konstitucija suteikė jiems kiek daugiau teisių. Daugiausia naujoje konstitucijoje buvo laimėję miestiečiai ir, aišku, bajorija, kuriai buvo užtikrinta dar daug visokių privilegijų.

Dėl kalbamos konstitucijos patys lenkai nėra vienos nuomonės. Vieni ją giria, kiti daug ką prikiša. Nešališkai kalbant, tenka pasakyti, kad 1791 metų gegužės 3 dienos konstitucija Lenkijoje nepakeitė visuomeninės santvarkos, tik mėgino pataisyti, pagerinti politinę valstybės padėtį, kuri, pasibaigus Jogailaičių dinastijai, žymiai buvo pablogėjusi ir, ją išnaudodami, galingieji Lenkijos kaimynai pradėjo kištis ne tik į Lenkijos vidaus reikalus, bet išdrįso ir jos žemes savintis.

Štai tokiai padėčiai pagerinti ir buvo priimta konstitucija, kurią lenkai mini, kaip didelį ir drąsų žingsnį gelbėjant valstybę. Deja, 1791 metų gegužės 3 dienos konstitucija, kuria galutinai buvo sulieta Lietuva su Lenkija į vieną politinį vienetą—valstybę, Lenkijos nuo pavojaus neišgelbėjo, ir Lenkijos-Lietuvos žemes netrukus pasidalijo galingieji kaimynai: Austrija, Vokietija ir Rusija.

Abiejoms tautoms teko išbūti svetimųjų valdžioje 130 metų ir tik po Didžiojo karo, subyrėjus Austrijos, Vokietijos ir Rusijos galybėms, Lenkija ir Lietuva vėl atsistatė, šiuo betgi žygiu jau kaipo atskiros, viena kitai nepriklausomos valstybės.

z.

A. Vaičiulaitis.

ŽVEJAI

Netoli ežero, įsiterpusi į dvaro laukus, stovėjo maža, apsmilkusiais langais ir pakrypusiomis durimis pirkelė. Senai, prieš penkias dešimt metų, keletas skurdžių, kuriems įgriso po svetimu stogu sėdėti sudėjo savo skatikus, nupirko iš grafienės smiltėtą žemės sklypą ir ten įsikūrė. Neponiškas buvo jų gyvenimas, jauniesiems paūgėjus ir ankšta pasidarė Bet seniams mirus, jų vaikai nepanoro po žmones bastytis, gyveno ir mito draugėj Vyriausias jų globėjas, buvo Petras.

Ežerą grafienė nuomodavo, nes pačiai atrodė daug gražiau pinigus išsyk gauti, negu per visus metus rankioti.

Tuo laiku ežeras teko geram poniutės pažįstamam, tos parapijos klebonui. Petras ir jo kaimynai tada nuolatinio darbo neturėjo, todėl, nuėję pas kleboną, prašė, kad juos priimtų. Tas sutiko, ir nauji žvejai po kelių dienų jau leido į ežerą tinklus.

Iš pradžios dirbo sąžiningai, bet toliau, kaip viskas ilgainiui kinta, ir jie šiuo atveju pakito. Ir kur čia žmogus iškęsi! Žuvys tokios gražios, tokios riebios, kad nė nepajusdavo, kaip viena kita jų krepšy atsidurdavo.

Bet jų noras sparčiai didėjo, lydekų ir lynų vis daugiau ir daugiau jų pastogėj atsidurdavo, jog klebonas pradėjo abejoti, kodėl ežeras taip nežuvingas. Kad jokios abejonės jo nekankintų, pasamdė užveizdą. Buvo tai žmogus status, sakė visada tai, ką galvoj turėjo. Priėjęs prie Petro, paklausė:

Ką, ar jau daug žuvų nukaušei?

— Skaityt neskaičiau, bet, kai pats sučiupsi, turėdamas laiko, galėsi suskaityti.

— Žinoma, kad neištrūksit iš manęs,—atsakė pasididžiuodamas užveizdas. Pamatysit...

— Pažiūrėsim,—pridėjo Petras, o kiti vyrai garsiai nusijuokė.

Kelias dienas sekėsi puikiai. Apvalainasis dėdė (taip žvejai dėl jo drūtumo praminė užveizdą) tolydžio stovėjo prie valčių ir gudria akim į viską smiliai žiūrėjo. Kai darbininkai nuplaukdavo į ežero vidurį, jis irstydavosi sau aplink juos ar, atsigulęs ant smėlio prieš saulę, kaitinosi, leisdamas aukštyn iš savo pypkutės melsvų dūmų kamuolius.

Tačiau netrukus pastebėjo, kad darbininkai žuvų ne tiek daug, kaip iš pradžių sugauna, ir rūpestis pradėjo žmogaus galvą graužti. Suprato kad čia kas negera, bet niekaip negalėjo kaltininko rasti. Bijodamas, kad klebonas neapsižiūrėtų ir jo nepavarytų, pasiryžo, jo žodžiais, siūlo galą su galu sumegzti

Pirmiausia mėgino geruoju darbininkus atkalbinėti, tik nieko iš to neišėjo. Jie ranka numojo, pasijuokė ir vėl savo darė. Paskui griebėsi kitos priemonės: gąsdino juos pavarysiąs. Bet jis pavaryti negalėjo: reikėjo, kad klebonas su tuo sutiktų. O pranešti klebonui buvo nelabai patogu, nes niekas negalėjo patvirtinti, ar ir paties užveizdo neatleis, kad prižiūrėti nemoka. Todėl, pats gelbėdamasis, sukandęs dantis tylėjo, nors širdis pykčiu nerimo. Pagaliau vienas kelias teliko — sekti. Šis darbas vargšui jokio džiaugsmo ir malonumo nedarė. Užuot pakrantėj ant smėlio šildęsis ir nuo veido šono ant antro, lyg karosas, vartęsis, turėjo valty sėdėti ir, kas pikčiausia, dažnai visai negražių juokų klausytis. Bet niekaip negalėjo pastebėti darbininkų vagiant. Jis puikiai matė, kaip tinklus iš ežero ištraukdavo, sugautas žuvis į valties galą išimdavo. Nieko bloga, nieko įtartina! Krante vėl uoliai žiūrėjo, kad ešeriai ir lynai į svetimus krepšius nesusliuoktų. Bet kur tau—viskas kuo geriausiai! Apgavimo nė šešėlio nematyti.

Ir nejučiomis ėmė užveizdas darbininkais pasitikėti ir net ant savęs pykti, kam toks įžulus buvęs. Mintis, kad šie metai iš tikrųjų baisiai nežuvingi, jam pasirodė labai teisinga. Nekitaip galvojo ir klebonas.

Tik gaila kad drūtuoliui užveizdui teko netrukus labai nusiminti. Mat, keletas miestelėnų pirmiau buvo ėmę iš jo žuvų. Kartą paklausus, kodėl dabar jie neperka, tie visai atvirai pasakė, jog būtų kvailas daiktas pas jį pirkti, jei gali pas darbininkus daug pigiau gauti.

Užveizdas stvėrėsi už galvos. Viešptie! Tai tau nežuvingi metai ir patiklūs žvejai!... Kad juos kur gražią dieną perkūnėlis trenktų, visus lig vienam išdaužytų! Tik gera, kad perkūnas nebuvo toks staigus, nes jau artinosi rudenio dienos, kada ir dangaus galybės sparnus nuleidžia.

Su rudeniu žūklė baigiasi. Darbininkai nesiskundė, nes per vasarą buvo gerokai uždirbę, todėl dabar, biauriems orams prasidėjus, kiekvienam buvo mieliau namie lindėti, negu vėją ir lietų kęsti. Žiemą, kai ežerą storas ledas padengė, jog skersai ir išilgai rogėmis galėjai važiuoti, jie vėl stvėrėsi darbo. Iškirsdavo didelių akečių, o pridususios žuvys būriais prie jų plaukė, bet, deja, tučtuojau dar didesnį dusulį pajusdavo, netikėtai ant ledo patekusios. Triūsdavo kiaurą dienelę, nes darbas nebuvo spartus, o dorų ir ramių piliečių, ypačiai ilgiems pasninkams atėjus, žuvų pasiilgimas taip augo, kad jie vos-ne-vos gaudyti spėjo. Žinoma, niekas jų godu nekaltins, nes jie štikimai tebevadinėjo, o jų sąžinė nebuvo tokia rami, kaip tų, kurie prie nieko neprieina, tuo labiau kad gavėnia artinosi, o su ja ir velykinė.

Taip velykinė! Kad ją Petras su bičiuliais būtų seniau atsiminęs! Teisybę pasakius, taip baisiai jos pamiršęs nebuvo, nors nuo to meto, kai pradėjo žuvauti, išpažinties nėjo. O tai dėl mažo dalykėlio: nueisi pas kleboną, bala žino kas gali būti; nueisi pas kitą kunigą, lieps grąžinti. Ir grąžink, žmogau, jei toks gudrus: iš kur imsi neturėdamas?

Tačiau pusantro mėnesio prieš velykinę taip sąžiningai dirbo, jog daug žmonių ėmė manyti, kad žuvys ir žiemą po ledu veisiasi. Veltui taip galvojantiems miestelio mokytojams kiekviena proga aiškino, kad, kaip lapė negalinti oru lakioti ar žvirblis po vandeniu tris dienas čirkšti, taip žuvys jokiu būdu negalinčios veistis.

Pavasaris po šaltos žiemos atėjo netikėtai: vieną rytą atsibudę, žvejai pamatė, kad keletą savaičių, kol ištirps ledas, galės pasilsėti.

Velykos artinosi. Ir juo arčiau jos buvo, juo labiau Petras nerimo. Vakarais ilgai neužmigdavo, vis mąstydavo, ką čia padarius. Neiti išpažinties? Jam nė galvoj tokia mintis netilpo. Eiti? Ir jis, versdamasis lovoj ant kito šono, pradėdavo nuodėmes skaityti. Bet vos tik pasiekdavo žuvis, tuoj jį šaltas prakaitas išpildavo, raudoni paukščiai akyse šmėkščiodavo. Tačiau ilgainiui apsiprato ir galėjo ramiai, kaip koks mokslininkas, visus nelemtus įvykius suskaityti ir apsvarstyti. Po kiek laiko Petras visų metų nuodėmes taip puikiai mokėjo, kad nė nemirktelėjęs galėjo visas iš eilės pasakyti.

Vieną vakarą, jam prie mažo, rūkstančio žiburio besėdint, atsidarė durys ir į kambarį įėjo seni jo bičiuliai. Iš jų galėjai spręsti, kad svarbių reikalų turi, kad ir jų dvasia nerami.

(B. b.)

Kodėl vokiečiai yra pavojingi?

Žmonės į šitokį klausimą visaip atsako ir mėgina išsiaiškinti, kodėl, būtent šiuo metu Europoje yra pavojingi vokiečiai, apie kuriuos visi ir visur kalba. Kartu kyla ir antras klausimas. Kodėl vokiečiai nebuvo pavojingi prieš Didįjį karą, kada apie juos specialiai nei nerašė, nei nekalbėjo?

Atsakykime pirmiau į antrą klausimą. Vokiečiai prieš karą dar tik vienijosi. Pagarsėjusio Bismarko idėja — suvienyti visus vokiečius—daugelio vokiečių nebuvo suprasta, ir todėl Bismarkas savo politiką vykdė labai atsargiai, nors, būdamas kancleris, daug padarė. Tačiau, kaip žinome, dar po Didžiojo karo Vokietijos dalys, kaip Bavarija, Saksonija ir kitos, turėjo savo pasiuntinybes Berlyne. Aišku, kada tai buvo liekanos tų laikų, kad vokiečių tauta buvo susiskaldžiusi į daugybę atskirų valstybėlių, kurių nedrįso panaikinti net Bismarkas. Kilus karui, vokiečių tarpe pasireiškė nepaprastai stipri vienybė ir, tur būt, nebuvo nė vieno atsitikimo, kad vokiečiai būtų parsidavę kitoms tautoms. Priešingai, kur vokiečiai gyveno: toli, ar arti nuo savo valstybės, visada dirbo savo tautos labui. Bet kol vokiečių tauta nebuvo galutinai suvienyta, ji tuo pačiu nebuvo perdaug pavojinga, nors jos galybės nuo 1871 metų augimas neramino ir anglus ir prancūzus, kurie pirmai progai pasitaikius ėmėsi bendromis jėgomis parblokšti vokiečius.

Kova tęsėsi daugiau ketverių metų ir tada visi buvo įsitikinę, kad vokiečiai pralošė karą. Taip bent atrodė iš Versalio sutarties, kurią padiktavo vokiečiams karą laimėjusios didžvalstybės.

Deja. Šios didžvalstybės padarė didelę psichologinę klaidą, už kurią dabar brangiai moka ir netrukus dar brangiau užmokės. Kokia tai buvo klaida? O gi vokiečių pažeminimas, jų garbės įžeidimas. Visi žinome, kad jei norime susi laukti beatodairinių savo priešų, kurie su mumis ne tik kovos, bet ir keršys mums, tai ką nors pažeminkime ar įžeiskime.

Ne kas kitas, tik nesuprantamas vokiečių pažeminimas*) buvo tuo akstinu, kuriuo pasinaudojo dabartinis Didžiosios Vokietijos kancleris Hitleris, pradėjęs burti visus vokiečius į vieną partiją, skelbdamas, kad vokiečiai toliau nepakęsią tokio didelio pažeminimo, o juo labiau, kad vokiečių rasė esanti tobula, kad vokiečiams turinti būti pasaulyje pirmenybė.

Hitlerio balsas darėsi Vokietijoje vis garsesnis, o kai 1933 metų pradžioje Hitleris paėmė į savo rankas valdžią, jo balsas rado pritarimo visame pasaulyje gyvenančių vokiečių tarpe.

Skaitytojai jau žino, kad šiuo metu visose Europos valstybėse gyveną vokiečiai jungiasi į vieną partiją, kurių priešakyje stovi Hitlerio patikimi asmens. Penkerių metų įtempta agitacija ir Hitlerio vyriausybės atliktieji darbai (Saros krašto plebiscitas, Pareinės krašto užėmimas, kariuomenės padidinimas, naujų karo laivų statymas ir pagaliau Austrijos prijungimas) pastatė ant kojų visos Europos ir, net galima sakyti, viso pasaulio vokiečius, kurie gyvena vieno žodžio „Hitler" gyvenimu, kurie vis labiau šaukia: „Zurück zum Reich" (Atgal prie Vokietijos).

Štai kodėl šiuo metu yra pavojingi vokiečiai. Pavojus yra juo didesnis, kad patys vokiečiai visiems įrodinėja, kad pasaulyje jų yra iš viso apie **100.000.000.**

Jie netgi tiksliai apskaito, kiek kurioje valstybėje gyvena Hitlerio šalininkų. O jų iš tikro yra daug. Štai vokiečių paskelbtos žinios:

Vokietijoje	73.000.000
Čekoslovakijoje	3.265.000
Šveicarijoje	2.950 000
Prancūzijoje	1.700.000
Lenkijoje	1.500.000
Rusijoje	1.120.000
Rumunijoje	800.000
Jugoslavijoje	700 000
Latvijoje	700 000
Vengrijoje	600.000
Dancige	400 000
Liuksemburge	285.000
Italijoje	250.000
Belgijoje	150.000
Lietuvoje	120.000
Olandijoje	100.000

Kitose Europos valstybėse po mažiau gyvena vokiečių, kurių Europoje jie patys priskaito apie 85.000.000. Tiesa, šios žinios vietomis yra perdėtos. Ypač tendencingos atrodo žinios apie Lenkijos ir Lietuvos vokiečius, kurių šiose valstybėse gyvena daug mažiau, negu čia yra paduota.

Be to, 10.000.000 vokiečių gyvena kitose pasaulio dalyse, o daugiausia Jungtinėse Šiaurės Amerikos Valstybėse, kur vokiečiai sakosi, kad jų esą 8.500.000 žmonių.

Šiomis dienomis Varšuvos dienraštyje, „Goniec Warszawski" buvo įdėtas gen. Niesselio straipsnis apie Vokietijos armiją.

Autorius, kaipo karo reikalų žinovas, padavė įdomių žinių apie dabartinę vokiečių armiją. Kaip žinia, karą laimėjusios valstybės Versalio sutartimi Vokietijai leido turėti tik 100.000 kariuomenės. Vėliau betgi Vokietijos vyriausybė nuo daugelio Versalio sutarties punktų atsisakė ir visų pirma pradėjo didinti kariuomenę.

Taikos metu Vokietija turi 42 divizijas, kuriose yra 900.000 žmonių. Prijungus Austriją prie Vokietijos dabar vokiečiai turi ne 42, bet iš viso 52 divizijas.

Kalbamo straipsnio autorius teigia, kad karui prasidėjus vokiečiai per pirmąsias kelias dienas gali sumobilizuoti 130 divizijų, kas sudarytų apie 3.000.000 žmonių. Be to, vokiečiai jau dabar gali pasinaudoti 2.500 karo lėktuvais.

Visi aukščiau suminėtieji skaičiai kalba patys už save. Jei prie to pridėsime minėtą vokiečių tautos pažeminimą, kurio vokiečiai iki šiol negali pamiršti, tai bus aišku, kad tiekos milijonų žmonių vienodas nusistatymas, pasiryžimas išsimušti į pirmąsias eiles yra labai pavojingas reiškinys, iš kurio nieko gero negalima laukti.

Politikas.

---

*) Pavyzdžiui, vokiečių delegatai nebuvo įleidžiami dalyvauti derybose, jiems tik sutartį padiktavo; iš Vokietijos atėmė beveik visus karo laivus (vokiečiai patys juos nuskandino) apribojo kariuomenės skaičių, neleido turėti karo lėktuvų ir t. t. Be to, kontroliavo Vokietijos gyvenimą ir pagaliau per 7 metus laikė okupavę Pareinės kraštą. **P.**

Apie senienas

Jūs, tur būt, žinot, mieli skaitytojai, jog yra tokių „navatnų" žmonių, kurie, suradę kokį seną trantą, kiša sau į maišą ir tempia balažin kur. Sakysim, pamatė toks Dievo sutvėrimas pas tamstas seną kultūvę — tai ir atsisveikink su ja; jei užklupo kokį skardinį žibintą (liktarnę), — ir su ta tas pat. Kaip jūs manot, — tai kokie prasimanėliai, ar komedijantai, a? Kam to reikia, kokia iš to nauda, jei nuo jūsų užlų koks keistuolis, sakysim, senus šepečius nugriozdins? kam čia gali būti įdomu, kad jūsų galūsodėj stovi tokia, žinot, sena sena, keistu planu pastatyta trobelka?

Matot, yra taip. Gyvenimas bėga, kaip pakaustytas, ir šiandienykščia jau nebetokia, kaip vakarykščia. O yra tokių mokslų, kuriems rūpi kaip tik ta vakarykščia, būtent, kaip kitados žmonės gyveno, kaip žemę dirbo, kokius rūbus nešiojo, kokius kuriam reikalui įrankius vartojo — ir taip toliau.

Šitokie mokslai yra labai įdomūs. Jie mus daug ko pamoko, iš jų mes sužinom apie savo praeitį, apie mūsų senolių gyvenimą. O iš kur gi apie visa sužinosi, jei jie, tie senoliai nieko nebus palikę? Ir iš tiesų, dabar mums labai sunku ką nors tikra pasakyti, pavyzdžiui, kaip atrodė prieš kokią keletą šimtų metų mūsų lietuvaitė ir pan. Kaip būtų gera, jei dabar mes turėtumėm išsaugotų tokių senienų, iš kurių galėtumėm išsiaiškinti, kas lietuviška, ir kas ne, — tiesa? Tai, mat, tam yra tokios įstaigos. Apie jas jūs esate kiekvienas girdėjęs, — tai muziejai. Muziejai stengiasi sugaudyti ir išsaugoti visa, kas tik liudija apie praeitį, kad ir mokslas galėtų apie tą praeitį tiksliau spręsti, ir šiaip žmogelis, žiūrėdamas į pragyventų laikų palaikus, galėtų pajusti tą savą, vietinę dvasią, tą, žinot, tautinį raugą, kuriuo, šiaip ar taip, kvepia per ilgus amžius kurti įvairūs mūsų liaudies išdirbiniai. Taigi, muziejus yra tarytum kokia šventovė, kuri tau, broli, sese, nori suteikti įdomių žinių, ir parodyti kaip kūrėsi mūsų tautos dvasia, kokio laipsnio dabar esame pasiekę ir kokia kryptimi turime ir toliau vystyti savitą tautinę kultūrą. Tam žmonės ir renka, ir saugo visokias senienas, atlikusias mums nuo pragyventos gadynės. Dažnai į šitą darbą ne vienas žiūri kažkaip akis pastatęs. Ne vienas ir juokiasi. Iš to, ką čia pat peršnekėjom apie senienų reikšmę, manau, galima suprasti, jog senienas rinkti ir saugoti yra ne juokų darbas, ir juokias čia tik neišmanėlis. Na, ką su tokiu darysi. Mes, kaip samoningoji liaudies dalis, turėtume ateiti pagalbon tiems mūsų praeities retenybių rinkėjams.

Dabar jau beveik visur sodžiai skirstomi vienasėdžiais, ir senos sodybos naikinamos. Tokiais atsitikimais, kur yra senienų ar šiaip dėmesio vertų įvairių išdirbinių, reikia, ką galima surinkti ir atiduoti kokiam kunigui, mokytojui, kurs senienas renka, o geriausia — pačiam pasiimti ir taip padėti, kad nesulūžtų, nesukirmytų. Turėsi progos nuvykt į lietuvių muziejų — nuveši, atiduosi. Ko negalima panešti (triobos, didesni daiktai), reikia pakviesti, pirmai progai esant, tokį žmogų, kurs gali nupiešti, nufotografuoti. Jei ir tokio žmogaus nenutversi — parašyk kam laišką, kad, ot, yra tokių ir tokių įdomių senienų, ir jos tuoj pražus, — atvykit nufotografuoti.

Panašiai reikia elgtis su senais kryžiais, šventųjų stovylėlėmis, prie medžių prikaltomis, su senobiniais namų padargais, ūkio darbo įrankiais ir t.t. Tai senobiški kraičkubiliai, duonkubiliai, pavalkai, balnai, ratai, vežėčios ir t. t. Negi sunku yra pasaugoti, kad toki seni dirbiniai nesubyrėtų — nesunku, tiesa, reikia tik neužmiršti. Štai, laukugalėje stovi pakrypęs kryžius, ant kurio stovi koks nors šventas Pranciškus su tarba, o pagal jį — juodvarnis, duonos riekę įsikandęs. Medis baigia griūti. Jei tu ardamas jį užkliudysi, paversi, — jis ir pabaigs savo dienas. Bet jei tu būsi kultūringas žmogus, tai tu paimsi lopetą ir pataisysi, kad tas kryžius dar metų metus stovėtų Jei jau nebepataisomas, tuokart viską, kas gražiai padaryta, — stovylėles, medžio „karbatkas", visokius apkaustymus, žvaigždutes, konkuliukus, — tu paimsi savo globon ir, kai tik turėsi progos, atiduosi muziejui. Nepaprastai didžios reikšmės turi senobiniai ūkio darbo padargai — vytelinės akėčios, mediniai plūgai, nekaustyti žambiai, medinės šakės mėšlui mėžti, mediniai šepečiai linams šukuoti ir t.t. O, be to, pasidairyk apie daržinę — gal kur guli pašalėj nublokštas važis, kuriuo tavo tėvas ar senelis piršliuos važinėjo, — žiūrėk: visas beveik medinis, užpakalis platus, aukštas, gražiai išpiaustytas, — viskas savotiškai dailu ir šiems laikams neįprasta. Tat ir nepalik to važio, kad supūtų, bet padėk jį žmoniškai. Pažiūrėsi, kaip „susigadys".

D. Urbas.

Nėra vietos nei žydams, nei Otonui

Spaudoje pasirodė žinių, kad Vokietijos keturmečio plano (panašu į bolševikų piatiletkas) vykdytojas Geringas balandžio 27 dieną pasirašė savotišką dekretą, pagal kurį iš visų Vokietijoje gyvenančių žydų bus atimti turtai: namai, žemė, įmonės į panašiai. Žydai savo turtus turi atiduoti Vokietijos vyriausybei ir iki birželio 30 dieną visi privalo turimus savo turtus užregistruoti valdžios įstaigose.

Už turtų neregistravimą žydai bus baudžiami didelėmis piniginėmis baudomis irnetgi kalėjimu iki 10 metų.

Turimomis žiniomis, iš Vokietijos (kartu su buvusiąja Austrija) bus atimta turto už 7.000.000.000 markių ir visas nusavintas turtas bus sunaudotas Vokietijos ekonominio keturmečio plano vykdymui.

×

1933 metais paėmus valdžią hitlerininkų partijai, Berlyne buvo iškilmingai deginamos knygos. Didžiausioje Berlyno aikštėje, sutemus, buvo sukrautas laužas, uždegtas ir paskui mėtomos į ugnį knygos. Buvo deginami veikalai tų autorių, kurie savo raštuose negyrė hitlerininkų. Tame lauže tada buvo deginami žymiausių vokiečių ir užsienio autorių veikalai.

Dabar pranešama, kad panašiai elgiamasi su kai kurių autorių veikalais ir prijungtoje Austrijoje. Būtent, balandžio 29 dieną Salzburgo miesto aikštėje buvo iškilmingai deginamos žydų ir kitų, priešingų hitlerininkams autorių veikalai.

Knygų deginimo metu buvo išstatytos uniformuotų hitlerininkų kuopos. Tai lyg ir garbės sargyba.

×

Subyrėjus po karo didžiajai Austrijai, buvo ištremti iš mažosios Austrijos visi buvusių jos karališkos Habsburgų giminės žmonės. Jų tarpe, persekiojamas ir Otonas, kuris svajojo kada nors grįžti į Austriją ir ją valdyti. Kai Austrijoje buvo įsigalėję dešinieji, jie grąžino Habsburgams turtus, leido kai kuriems jų sugrįžti ir labai gerbė sosto įpėdinį Otoną, kuris visą laiką gyveno Belgijoje.

Visai kitaip pasidarė, kai vokiečių kariuomenė užėmė Austriją. Tuojau buvo atimti Habsburgų giminės turtai, kai kurie kunigaikščiai pateko į kalėjimą, kiti išbėgiojo. Sosto įpėdinis Otonas paskelbė viename prancūzų laikraštyje savo nuomonę, kad didžvalstybės turėtų apginti Austriją nuo vokiečių.

Šitokį pareiškimą hitlerininkai laiko valstybės išdavimu, ir dabar Otonas yra policijos ieškomas, kaipo politinis prasikaltėlis.

Be to, pranešama, kad visi Habsburgų rūmai, žemės ir visi kiti turtai bus atiduoti hitlerininkų partijos nuosavybėn.

Telegramų pranešimu, dabar Otonas ilgesniam laikui apsigyveno Anglijoje.

KORESPONDENCIJOS

Daugėliškis, Švenčionių apskr. *Surengė lietuvišką vakarą.* Lietuviškų vakarų rengimo atžvilgiu Daugėliškio miestelis neatsilieka. Kol čia veikė Liet Šv. Kazimiero D-jos skyrius, lietuviški vakarai buvo rengiami beveik kiekvienos didesnės šventės proga.

Dabar, po ilgesnės pertraukos, vėl pradedama varyti tas pats labai gražus ir pagirtinas darbas. Pavyzdžiui, Velykų šventėse, vietos klebono kun. P. Budros dėka, parapijos bažnytinio komiteto vardu vietos lietuviai surengė didelį lietuvišką vakarą. Vaidino 4 veiksmų komediją „Inteligentai". Vaidinimas pavyko. Jam pasibaigus gražiai padainavo vietos vargoninko P. Jankausko vedamas parapijos choras.

Publikos buvo daug, o ypač jaunimo, kuris tokiomis pramogomis domisi visuomet.

Balandžio 25 dieną Daugėlišky įvyko vietos lietuvių kooperatyvo narių metinis susirinkimas. Jo metu padarė pranešimus valdyba ir revizijos komisija. Po pranešimų buvo išrinkti trys nauji kooperatyvo tarybos nariai, būtent: vietos klebonas kun. Petras Budra, Kazys Blaškauskas ir Juozas Micevičius.

Susirinkimo proga padalinta nariams gautas per metus kooperatyvo pelnas ir pirktų prekių nuošimtis.

S. K.

MANO PASTABOS

Aš žinau, man sakė...

„Aš žinau, man sakė
Ne sykį mamaitė,
Jog čia...
Jog aš lietuvaitė"...

Yra toksai mūsų literatūroje eilėraštis, kurį pacitavau iš atminties ir trečiame posmelyje praleidau du žodžius. Ne todėl, žinoma, kad juos būčiau užmiršęs, nes patarlė aiškiai sako, kad žodžio iš dainos neišimsi. Tačiau šiuo žygiu du žodžius išleidau, nors labai norėjau juos priminti.

Aš žinau, man sakė
Ne sykį mamaitė...

Taip dažnai deklamuoja mažosios lietuvaitės visų pirma prisimindamos, ką joms yra pasakiusios motinos, kurių žodžiai vaikams yra įstatymai, dėl kurių nėra jokios apeliacijos. Motinos žodžiai vaikams nėra betgi griežti, beatodairiniai įstatymai, o gryniausia ir tyriausia meilė. Vienas rusų poetas yra parašęs nepaprastai gražų eilėraštį apie motinos meilę. Tasai eilėraštis yra labai sunkus versti; jis galima tik žodis žodin išversti. Poetas taip apdainuoja motinos meilę prie vaiko:

„Suprasdamas karo baisenybę, aš negailiu nei draugo, nei žmonos, aš negailiu nei paties didvyrio".

„Netrukus apsidžiaugs žmona, ir geriausias draugas pamirš draugą. Bet yra kažkur viena siela, kuri iki mirties nepamirš".

Kas yra ta siela? Motina. Ji savo vaiko nenuskriaus gyvo ir nepamirš mirusio. Motinai visi vaikai yra lygūs. Mes augome aštuoniese sunkiausiais laikais, turėdami vos kelis ha žemės Kai kaimynai guosdavo motiną, verkiančią dėl kurio nors mūsų ligos, kad vienam mirus liks dar septyni, motina atsakydavo: — Turite dešimts pirštų, didesnių ir mažesnių. Pamėginkite kurį nors nukirsti, ar jums neskaudės.

Taip ir motinai skauda širdį dėl kiekvieno vaiko, nes jai vaikas brangus, jis yra jos kūno dalis, jis yra jos niekuomet neužgęstančios meilės šaltinis.

Pacitavau poetų eilėraščius apie motiną ir suminėjau savo asmeniškus atsiminimus tuo metu, kada visur rengiamasi pagerbti motina, kada jos garbei ruošiamos akademijos, dienos, kada apie motiną rašoma daug laikraščiuose. Nežinau ir netgi abejoju, ar ruošdami iškilmingas akademijas mes tuo būdu pagerbiame motiną. Abejoju todėl, kad po tokių akademijų dažnai nelieka gyvenime jokio atbalsio ir vargiai pasikeičia vaikų santykis prie tėvų, ypač kasdieniniame gyvenime.

Jei vaikai tinkamai suprastų ketvirtąjį Dievo įsakymą: „Gerbk savo tėvą ir motiną", tai iš tikro ne tik viena motina, bet ir tėvas, ar kaip mes sakome **Tėvai** *visada būtų gerbiami. Gerai žinome ir jaučiame, kad tėvai, o ypač motina, vaikus tikrai myli. Tuo tarpu iš vaikų nieks nereikalauja meilės prie tėvų, nereikalauja to netgi Aukščiausioji Esybė, kuri liepė vaikams tėvus gerbti.*

Mano giliu įsitikinimu, ypač kaimo žmonių tarpe dauguma vaikų negerbia savo tėvų, kuriuos ne kartą išjuokia, gėdindamiesi tėvu ar motina vadinti, bet vadina seniu ar sene, pažemina, kartais už nieką laiko. Tokie vaikai kartą į metus gali nueiti į akademiją, gali ir eilėraščių padeklamuoti, bet grįžę namo elgiasi, kaip ir prieš tai. Ypač daug kas galima prikišti paaugusiems berniokams, o dar labiau jau suaugusiems bernams, kurių retas kuris gerbia savo senus tėvus Čia tat ir laužome ketvirtąjį Dievo įsakymą, čia ir darome nedovanotiną prasikaltimą niekindami tuos, kurie davė mums gyvenimą.

O gyvenimą mes visi branginame, mums kiekviena diena, kiekviena valanda yra brangi, už jokius turtus nepavaduojama. Todėl jei branginame gyvenimą, tai nors gerbkime tėvus, kurie davė mums gyvenimą.

Jei šitaip su savo tėvais elgtųsi visi vaikai, kaip maži, taip ir suaugę, tai tuo pačiu tinkamai būtų pagerbta ir motina. *R. M.*

VILNIAUS KRONIKA

Priedas ūkininkams

Kaip jau buvo minėta, su šiuo „Aido“ numeriu duodamas skaitytojams priedas „Ūkininkas“, kuriame yra įdėta visa eilė svarbių straipsnių apie žemės ūkį.

Su kitu „Aido“ numeriu bus duotas nemokamas priedas vaikams — „Varpelis“.

Kuratorius įskolino „Ryto“ Draugijos turtą

Iš Vilniaus „Ryto“ valdybos narių teko sužinoti, kad paskirtas „Rytui“ kuratorius advok. Steponas Vilianovskis gavo Krašto Ūkio Banke 60.000 auksinų paskolą. Tą sumą jis leido įrašyti Vilniaus „Ryto“ namų ipotekon.

Liet. Sanitarinės Pagalbos D-jos susirinkimas

Balandžio 24 d. Vilniaus Lietuvių Sanitarinės Pagalbos Draugija turėjo savo narių metinį susirinkimą, kuriame buvo padaryti valdybos ir revizijos komisijos pranešimai.

Per papildomus valdybos rinkimus išrinkti tie patys du nariai. Tokiu būdu dabar valdybos sudėtis yra tokia: dr. A. Rymas — pirmininkas, dr. Vyt. Legeika — vicepirmininkas, dir. A. Krutulys — sekretorius, proviz. Vl. Narbutas — kasininkas ir gyd. Pov. Čibiras — narys be ypatingų pareigų.

Šiemet Liet. Sanitarinės Pagalbos Draugija mini savo gyvavimo 20 metų snkaktuves. Ta proga draugijos susirinkime nutarta išleisti jubiliejinis draugijos istorijai nušviesti leidinys. Be to, iškeltas sumanymas kaime praplėsti sveikatos ir higienos propagandą.

Lietuvių gegužinės pamaldos

Kaip jau buvo pranešta, šį mėnesį Vilniaus lietuviams gegužinės pamaldos laikomos rytais — 6 val. Aušros Vartų koplyčioje ir 7 val. šv. Mikalojaus bažnyčioje. Be to, vakarais 6 val. 30 min. lietuviškos gegužinės pamaldos laikomos moksleiviams šv. Jono bažnyčioje. Aušros Vartuose pamaldas laiko kun. Pr. Bieliauskas, šv. Mikalojaus bažnyčioje — kun. K. Čibiras, šv. Jono bažnyčioje — Vytauto Didžiojo gimnazijos kapelionas kun. E. Basys.

Pamaldos lankomos daug gausiau negu kitais metais.

Lietuviškas vakaras

Šio mėn. 1 dieną Vytauto Didžiojo gimn. salėje lietuvių amatininkų rūpesčiu buvo surengtas vakaras.

Amatininkai suvaidino 3 veiksmų komediją „Aukso dievaičiai“.

Kreditinio koperatyvo narių susirinkimas

Kaip jau „Aide“ buvo minėta, balandžio 29 dieną įvyko metinis Lietuvių Kreditinio Kooperatyvo (Banko) narių susirinkimas.

Susirinkimui pirmininkavo kun. P. Bieliauskas, sekretoriumi buvo R. Bagdonas. Pranešimą apie kooperatyvo veikimą praėjusiais metais padarė vedėjas A. Krutulys. Iš pranešimo paiškėjo, kad neatsižvelgiant į kai kuriuos buvusius sunkumus, kooperatyvo veikla ir finansinė padėtis žymiai pagerėjo.

Kooperatyvo tarybon išrinkti šie asmens: K. Stašys, kun. A. Viskantas, prov. Vl. Narbutas, A. Matulionis, St. Špokas ir inž. J. Jankauskas.

Taryba vėliau išrinks iš savo tarpo valdybą, kuri ir ves kooperatyvo reikalus.

Informacijos apie lietuvių sportą

Paskutiniu metu Vilniaus lenkų laikraščiuose dažnai randame įvairių žinių iš Lietuvos Valstybės gyvenimo.

Tarp kitko, daug rašoma apie sportą Lietuvoje, smulkiai paduodant lietuvių sportininkų laimėjimus įvairiose sporto srityse.

Zitiečių akademija.

Kitų metų papročiu Vilniaus šv. Zitos Draugija balandžio 27 dieną šventė savo globėjos šv. Zitos šventę. Tą dieną šv. Mikalojaus bažnyčioje draugijos nariams buvo laikomos iškilmingos pamaldos.

Gegužės 1 d. šv. Mikalojaus parapijos salėje buvo šios Draugijos valdybos rūpesčiu surengta akademija. Per akademiją gražią paskaitą skaitė p. A. Bielinis, kelios narės padeklamavo, p. Siniaus vedamas choras pagiedojo kelias tikybinio pobūdžio giesmes ir padainavo kelias liaudies dainas.

Akademijai protektoriavo pirmininkas kun. Pr. Bieliauskas. Publikos buvo pilna salė.

Gudų koncertas

Vilniaus gudai gegužės 8 dieną rengia didelį koncertą, kuris įvyks buv. Konservatorijos salėje (Końska g-tvė 1). Pasaulio garso dainininkas, Milano operos tenoras *Mykolas Zabeida - Sumickis* dainuos operų arijas ir gudų liaudies dainas.

Pradžia 20 val. 30 min.

Peikiamas Adomo Mickevičiaus paminklas

Vilniuje, Adomo Mickevičiaus gatvėje (ties Ožeškienės aikšte) prieš Velykas buvo pastatytas poetui Adomui Mickevičiui provizorinis (iš lentų sukaltas) paminklas, kad visuomenė išspręstų, ar paminklas toje vietoje tiktų stovėti. Dabar kai kuriuose Vilniaus lenkų laikraščiuose dedami yra žymesnių žmonių atsiliepimai, iš kurių matyti, kad beveik visiems paminklo išvaizda nepatinka ir visi yra nuomonės, kad ties Ožeškienės aikšte šiam paminklui vieta yra mažiausiai tinkama.

Šio iš lentų sukalto paminklo pastatymas atsiėjo 3.000 auksinų. Dabar jis bus perkeltas prie teismo rūmų. Perkėlimas atsieisiąs 500 auksinų.

Nauji kreditai Vilniaus į vaivadijai

Lenkų spaudoje pasirodė žinių, kad Darbo Fondas Varšuvoje esąs nutaręs paskirti pridedamųjų kreditų Vilniaus vaivadijai.

Turimomis žiniomis, būsią paskirta dar 2.500.000 auksinų. Už šią sumą būsią organizuojami viešieji darbai.

Atimtas „Segodnia“ dienraščiui debitas

Balandžio mėn. pabaigoje buvo atimtas debitas „Rygoje“ leidžiamam rusu kalba dienraščiui „Segodnia“. Nuo balandžio 29 d. Vilniuje „Segodnia“ jau negaunamas.

Gegužės 1 diena

Šiemet gegužės 1 diena Vilniuje praėjo ramiai ir tą dieną miesto gatvėmis nebuvo jokių eisenų. Tik keliose vietose socialistai (atskirai krikščionys ir žydai) surengė mitingus-akademijas.

* * *

L. Kred. Kooperatyvas
(Bankas)
priima indėlius nuo 1 auks
įvairiems terminams ir moka
geriausias palūkanas

Kuriems rūpi mūsų krašto lietuvių visuomenės reikalai ir lietuviškos spaudos palaikymas,—kviečiame išsirašyti dažniausiai leidžiamą Vilniaus lietuvių laikraštį — „Aidą“.

Trumpos žinios

— Spaudos žiniomis, šį mėnesį būsią pradėti Lietuvos ir Vatikano atstovų pasitarimai, per kuriuos būsią išaiškinti visi iki šiol buvę nuomonių skirtumai ir tarp Lietuvos ir Vatikano užmegsti glaudesni santykiai.

— Šiomis dienomis netoli Kauno nukrito karo lėktuvas. Skridęs lakūnas Smetona užsimušė.

— Maskvoje prieš gegužės 1 dieną padaryta daugybė kratų. Vien suimtųjų yra daugiau kaip 4.000. Prieš gegužės 1 d. paprastai buvo suimami nepatikimi asmens, tačiau tokio skaičiaus prieš tai dar niekuomet nebuvo suimta.

— Balandžio mėn. pabaigoje keliolika Lenkijos seimo atstovų išstojo iš Ozono klubo. Spaudos pranešimu, pasitraukę iš Ozono seimo atstovai žada organizuoti atskirą klubą.

— Vokietijos vyriausybė sukonfiskavo vieno Rotšildų turtus Austrijoje. Juos konfiskavo neva už tai, kad tas bankininkas buvo pridaręs didelių nuostolių Austrijos valstybės bankui. Taip pat pasielgta ir su kitais Austrijos bankininkais.

— Italijos užsienių reikalų ministeris Ciano rengiasi apsilankyti Varšuvoje šiais metais rudenį. Jo apsilankymas būsiąs revizitas ministeriui Bekui.

* * *

Įvairumai

Išradimai. Kaune, valstybinės pramonės įstaigos paskutiniu metu užregistravo visą eilę naujų išradimų. Išradėjams duodamos dovanos ir pagyrimai. Beveik visi išradimai gali būti pritaikomi praktiškiems žmonių reikalams. Štai kai kurie tų išradimų: prietaisas šviesai normuoti, aparatas radijo antenoms pakelti, prietaisas vinims gaminti, patobulintas užraktas, nepaprasta geležinė krosnis, patobulintas dalgėms plakti plaktukas, ypatinga kelnėms laikyti saga ir kt.

Kalba 290 kalbų. Vokietijoje, Frankfurto mieste gyvena kažkoks Šučas, kuris jau turi 70 metų amžiaus ir dar gyvai domisi įvairiomis kalbomis. Jis jau išmokęs ir gali susikalbėti 290 kalbomis, be to, dar žino visą eilę tų kalbų tarmių.

Nelaimė geležinkelio stotyje. Balandžio 25 d. Vilniaus geležinkelio stotyje sprogo dujų vamzdys. Užnuodyta du darbininkai ir trys gelžkeliečiai, kurie nuvežti ligoninėn. Pastebėję vambzdžio sprogimą, jie bandė dujas sulaikyti. Deja, besiveržiančios dujos pasirodė esančios stipresnės. Vienas jų taip smarkiai parblokštas žemėn, kad net susižeidė galvą.

Ieškojo Katrinos aukso. Sovietų Rusijoje buvo pasklidę gandai, kad kitados buvusi garsi Rusijos carienė Katrina II kažkur netoli Odesos miesto esanti pakasusi 1.600 pūdų aukso. Gandai taip buvo gudriai paleisti, kad net įtikėjo bolševikų valstybinės įstaigos. Jų įsakymu, praėjusių metų pradžioje į Odesos miesto apylinkę buvo nusiųsta ištisos brigados komsomolcų ir kolchozninkų, kurie turėjo surasti pakastą auksą. Darbas buvo varomas ne juokais. Kasinėta, raustasi, o kai kur ir dinamitu sprogdinta... Ir kokie vaisiai? Beveik po ištisų metų didelio darbo nesurasta nė vieno gabalėlio aukso.

Dabar tarp tų darbų vedėjų ir darbininkų eina didelis ginčas. Darbininkai reikalauja už darbą užmokėti, o vedėjai atsisako, aiškindami, kad valstybė ir be to šiam reikalui išleidusi labai daug pinigų. Sovietų laikraščiai praneša, kad nuskriausti darbininkai nusiuntę Stalinui protestą.

Apgavikai. Šiomis dienomis Vilniaus policija sučiupo kažkokį M. Baranauską, kuris daugeliui žmoniui žadėjo parūpinti nuolatinio darbo ir už tai išviliojo po keliasdešimt auksinų. Vėliau paaiškėjo, kad jam rūpėjo tik apgauti ir prisirinkti pinigų.

Atsiranda ir tokių apgavikų, kurie pasistengia ir politiniais įvykiais pasinaudoti. Pav., Lietuvai ir Lenkijai užmezgus diplomatinius santykius, Vileikos apskrityje atsirado kažkoks Bobikas-Lukianovas, kuris ėmė organizuoti į Kauną ekskursijas. Norinčiųjų važiuoti atsirado ne maža. Visi rašėsi ir mokėjo organizatoriui pinigus. Nieks negalėjo nė paabejoti, nes jis sakėsi esąs kažkokio biūro agentas ir išdavinėjo to biuro vardu kvitus. Dabar viskas išėjo aikšten ir jis jau suimtas.

Pažymėtina, lenkų laikraščiai tašė, kad panašiai buvo organizuojamos ekskursijos į Lietuvą ir Varšuvoje.

KARAS ISPANIJOJE

Mūšiai visuose frontuose nutilo

Per paskutines dienas iš Ispanijos negauta žinių apie stambesnes kautynns tarp nacionalistų ir vyriausybininkų. Prancūzų laikraščių korespondentai praneša, kad karo veiksmai turėjo sustoti dėl nepalankių oro sąlygų: Pirenėjų kalnuose pradėjo snigti, kitose vietose—lyti.

Mažesni susirėmimai įvyko keliose vietose, tačiau jie nedavė nė vienai pusei apčiuopiamų laimėjimų. Nacionalistų lėktuvai bombardavo Barceloną.

Katalonijos šiaurėje nacionalistai turi apsupę 6.000 vyriausybininkų. Jie be amunicijos ir gintis jau neišgali, tad nacionalistų vadovybė ramiai laukia, kada jie pasiduos arba pasitrauks Prancūzijon.

Vyriausybininkų pusėje labai įsigalėjęs vadinamas politinis teroras. Vyriausybė smarkiai baudžia visus, kurie apleidžia pavestas jiems ginti pozicijas. Neseniai Barcelonoje buvo sušaudyti du pulkininkai. Jiems buvo įsakyta saugoti perėjimai per Pirenėjus, o jiedu be didesnio pasipriešinimo su savo būriais pasitraukė Prancūzijon.

Viskas ginklams

KIEK VALSTYBĖS IŠLEIDŽIA PINIGŲ APSIGINKLAVIMUI

Vienas Paryžiaus dienraštis „Excelsior“ paduoda įdomių žinių apie pasaulio didžvalstybių ginklaaimąsi. Pasak to laikraščio, per paskutinius trejus metus Europos kelios didžvalstybės ir Šiaurės Amerika išleido apsiginklavimo reikalams 654.000.000.000 frankų apie 150.000 000.000 auksinų).

Vokietija per paskutinius trejeus metus (skaitant ir šiuos metus) išleis tam reikalui apie 50 milijardų auksinų, **Prancūzija** tuo pačiu metu išleis apie 15 milijardų, **Anglija** apie 40 milijardų, **Italija** apie 10 milijardų, **Sovietų Rusija** apie 20 milijardų ir Jungtinės Šiaurės Amerikos Valstybės, neatsilikdamos nuo Europos, tuo pačiu metu ginklavimosi reikalams paskyrė apie 10 milijardų auksinų.

Kitos mažesnės valstybės apsiginklavimo reikalams skiria mažesnes sumas.

Ta proga minėtas laikraštis rašo, kad didžvalstybių ginklavimasis šiemet pasiekė aukščiausio laipsnio. Valstybės, pasak laikraščio, ginkluosis, viena kitą lenkdamos, iki 1942 metų, kada galutinai visos bus apsiginklavusios taip, kai numato ginklavimosi planai, kuriuos paruošė karo reikalų žinovai.

Hitlerio kelionė į Italiją

Spaudoje jau nuo seniai rašoma apie Vokietijos kanclerio Hitlerio kelionę į Italiją.

Dabar galutinai paaiškėjo, kad Hitleris atvyksiąs į Rymą šio mėn. 3 dieną. Telegramų pranešimu, Hitleris Italijoje išbusiąs iš viso 6 dienas ir sugrįš Berlynan gegužės 10 dieną.

Būdamas Italijoje, Hitleris apsilankys pas karalių, viešės Neapolyje, kur jo garbei ruošiamas didelis italų karo laivyno paradas, vėliau Ryme bus didelis kariuomenės paradas. Be to, Hitleris apsilankys dar Venecijoje.

Italai skubiai rengiasi Hitlerio priėmimui ir plačiai apie tai rašo, pranešdami savo laikraščiuose visokių smulkmenų.

Ar Hitleris bus pas popiežių

Europos spauda daug rašo apie Vokietijos kanclerio Hitlerio kelionę į Italiją. Kadangi visų valstybių prezidentai, ar karaliai, kurie atsilanko Ryme, esti priimami ir popiežiaus, tai juo labiau visi domisi, ar Vokietijos kancleris apsilankys pas popiežių, ar ne.

Spėjama betgi, kad Hitleris su popiežiumi nepasimatys, nes tarp Vokietijos ir Vatikano santykiai nėra geri ir negerėja, nes hitlerininkų partija ir toliau yra neigiamai nusiteikusi katalikų atžvilgiu.

Be to, pranešama, kad balandžio 30 dieną popiežius neribotam laikui iš Vatikano išvažiavo į savo vasarnamį.

* * *

Pavasario stojamieji egzaminai

Vytauto Didžiojo gimnazijoje

prasidės birželio mėn. 17 dieną 8 val. rytą.

Tėvai ar globėjai, norį atiduoti savo vaikus, turi paduoti Gimnazijos Direkcijai prašymus iki birželio mėn. 15 dienos.

Prie prašymo reikia pridėti:

a) gimimo metrikai,

b) mokyklų pažymėjimai, jei prieš tai vaikas mokėsi kitoje mokykloje; pristatę 6 skyrių pažymėjimus turi sutrumpintus egzaminus,

c) deklaraciją, iš kurios būtų matyti, kad kandidatas yra lietuvių tautos; šioje deklaracijoje valsčiaus vaitas ar miesto magistratas turi pažymėti, kad duodąs deklaraciją asmuo yra lietuvių tautos.

Pastabos

1. Prašymai be metrikų ir deklaracijų bus atmesti,
2. Į I klasę bus priimami vaikai, gimę tarp 1926-IX-1 d. — 1922-IX-1 d.
   II „ „ „ „ „ „ 1925-IX-1 d. — 1921-IX-1 d.
   ir t. t.

Direkcija.

* * *

„AIDO“ REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA:
Wilno, ul. Dąbrowskiego 5—1.
Administracija priima nuo 9 iki 13 val.

REDAKCIJA gaunamus straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintų korespondencijų ir smulkesnių straipsnių redakcija nesaugo. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams — 3 auks. **Užsienyje** — 2 doleriai.
Atskiro numerio kaina 10 skatikų.
Skelbimų kaina: tik ketvirtame puslapy 20 skatikų už eilutę.

Leidėjas ir atsak. redaktorius **Liudvikas Cicėnas.**

„RUCH“ spaustuvė, Tatarska 6. Telef. 21-83.